

Sør-Odal kommune

Funnefoss kraftverk - revisjon av vilkår for konsesjon i 2023

Vedtatt av	Møtedato	Saksnr
Næring-, miljø- og klimautvalget	26.04.2022	017/22

Saksanv.: Morten Andreassen Saksbeh.:	Arkiv:	Arkivsaknr 22/724 - 1
--	---------------	---------------------------------

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

Sør-Odal kommune ber NVE (Norges vassdrags- og energidirektorat) om en grundig utredning av hvordan Funnefoss kraftverk best kan driftes både under normale vannstandsforhold og flomforhold for å unngå negative påvirkninger oppstrøms. I tillegg bes NVE åpne for revisjon av vilkårene i kraftverkets konsesjon, og igangsette studier som kan belyse problematikken både når det gjelder flomskader og erosjon av elvebredder.

Anmodningen sendes NVE i form av et brev, der innholdet er gjengitt i sin helhet under sakens vurdering.

26.04.2022 Næring-, miljø- og klimautvalget

Behandling:

NMK- 017/22 VEDTAK:

Sør-Odal kommune ber NVE (Norges vassdrags- og energidirektorat) om en grundig utredning av hvordan Funnefoss kraftverk best kan driftes både under normale vannstandsforhold og flomforhold for å unngå negative påvirkninger oppstrøms. I tillegg bes NVE åpne for revisjon av vilkårene i kraftverkets konsesjon, og igangsette studier som kan belyse problematikken både når det gjelder flomskader og erosjon av elvebredder.

Anmodningen sendes NVE i form av et brev, der innholdet er gjengitt i sin helhet under sakens vurdering.

Utvalget ønsker å legge til følgende iU brevet:

Sør-Odal kommune vil om nødvendig anmode NVE om gjennomføring av full konsesjonsbehandling.

Bakgrunn for saken:

Funnefoss kraftverk i Nes kommune ble tildelt tillatelse til å utnytte fallet ved kongelig resolusjon den 8 mars 1973. Selv om konsesjonen er gitt på ubestemt tid, kan vilkårene tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år, dvs med virkning fra 8 mars 2023 ifølge tillatelsens §1.

Odal flomsikringslag ønsker bistand fra Sør-Odal kommune til å be NVE (Norges vassdrags- og energidirektorat) om å bruke året som kommer til en grundig utredning av hvordan Funnefoss kraftverk best kan driftes både under normale vannstandsforhold og flomforhold for å unngå negative påvirkninger oppstrøms. I tillegg bes NVE åpne for revisjon av vilkårene i ovennevnte konsesjon, og igangsette studier som kan belyse problematikken både når det gjelder flomskader og erosjon av elvebredder.

Saksopplysninger:

Funnefoss kraftverk i Nes kommune ble tildelt tillatelse til å utnytte fallet ved kongelig resolusjon den 8 mars 1973. Selv om konsesjonen er gitt på ubestemt tid, kan vilkårene tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år, dvs med virkning fra 8 mars 2023 ifølge tillatelsens §1.

En forutsetning for tillatelsen var at kraftverket ikke påvirket den naturlige vannstandskurven oppstrøms langs Glomma til Skarnes og inn i Oppstadåa/Storsjøen, men etter flere års drift ble det konstatert endringer av vannstandsforhold ved Skarnes. Etter målinger og modellforsøk utført i 1983-1985 ble det enighet om at kraftverket skulle driftes etter den såkalte **Kurve 5**, som ble oppfattet som nært opp til den naturlige vannstandskurven i Glomma før utbyggingen av Funnefoss.

Opp gjennom årene har det blitt en del faglig uenighet om Kurve 5 gir et fullt ut realistisk bilde av vannstandsforhold under store skadeflommer. Siden man bare har data fra en eneste stor skadeflom, (1995) vil det alltid være tvil om Kurve 5 representerer «naturlige forhold» under fremtidige, store skadeflommer.

Odal flomsikringslag med deres konsulent Brian Glover har samarbeidet med NVE og Akershus Energi Vannkraft AS i et forsøk å bruke dagens oppdaterte datagrunnlag, lokalkunnskap og modellteknikker for å bekrefte eller avkrefte at Kurve 5 er realistisk. Kommunen er kjent med at NVE har utviklet meget detaljerte hydrauliske modeller av denne strekningen av Glomma og har mulighet til å teste hvordan oversvømmelsen langs Glomma og rundt Storsjøen vil utarte seg i fremtidige skadeflommer.

Dessuten viser det seg at kapasiteten til dagens flomluker i Funnefoss kraftverk neppe er store nok til å følge kurve 5 under flomforhold større enn 2500 m³/s. Vannstanden vil stige over kurve 5 selv om kraftverket går for fullt og alle luker er åpne. Kommunen mener derfor at det er sannsynlig at Funnefoss kraftverk vil forårsake oppstuvning under fremtidige skadeflommer utover naturlig vannstand inntil det er foretatt en utbygging.

Dessuten finnes det klare indikasjoner på at sedimenttransport og stabilitet i elvebreddene langs Glomma, Oppstadåa og Vesleåa også har blitt endret etter at kraftverket kom i drift.

Kommunen bør derfor be NVE om å bruke året som kommer, frem til vilkårene kan endres i mars 2023, til en grundig utredning av hvordan Funnefoss kraftverk best kan driftes både under normale vannstandsforhold og flomforhold for å unngå negative påvirkninger oppstrøms. Dagens teknologi tillater modellering med svært høy nøyaktighet av en rekke ulike vannstandsvariasjoner og flomsituasjoner. Dette gir alle parter en utmerket mulighet til å optimalisere driften av Funnefoss kraftverk og andre kraftverk langs Glomma gjennom datasimuleringer av ulike flomsituasjoner.

Kommunen bør også be NVE om å åpne for revisjon av vilkårene i ovennevnte konsesjon, og igangsette studier som kan belyse problematikken både når det gjelder flomskader og erosjon av elvebredder.

Som faglig underlag i saken vedlegges et fagnotat fra 2021 bestilt av Odal Flomsikringslag.

Tjenestemessige konsekvenser

Økonomiske konsekvenser

Juridiske konsekvenser

Konsekvenser for folkehelse

Vurdering:

Med bakgrunn i sakens opplysninger sender Sør-Odal kommune et brev til NVE (Norges vassdrags- og energidirektorat) med følgende innhold:

Funnefoss kraftverk i Nes kommune ble tildelt tillatelse til å utnytte fallet ved kongelig resolusjon den 8 mars 1973. Selv om konsesjonen er gitt på ubestemt tid, kan vilkårene tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år, dvs med virkning fra 8 mars 2023 ifølge tillatelsens §1.

*En forutsetning for tillatelsen var at kraftverket ikke påvirket den naturlige vannstandskurven oppstrøms langs Glomma til Skarnes og inn i Oppstadåa/Storsjøen, men etter flere års drift ble det konstatert endringer av vannstandsforhold ved Skarnes. Etter målinger og modellforsøk utført i 1983-1985 ble det enighet om at kraftverket skulle driftes etter den såkalte **Kurve 5** (gjengitt i fagrapporten datert november 2000), som ble oppfattet som nært opp til den naturlige vannstandskurven i Glomma før utbyggingen av Funnefoss.*

Opp gjennom årene har det blitt en del faglig uenighet om Kurve 5 gir et fullt ut realistisk bilde av vannstandsforhold under store skadeflommer. Siden man bare har data fra en eneste stor skadeflom, (1995) vil det alltid være tvil om Kurve 5 representerer «naturlige forhold» under fremtidige, store skadeflommer.

Odal flomsikringslag med deres konsulent Brian Glover har samarbeidet med NVE og Akershus Energi Vannkraft AS i et forsøk å bruke dagens oppdaterte datagrunnlag, lokalkunnskap og modellteknikker for å bekrefte eller avkrefte at Kurve 5 er realistisk. Kommunen er kjent med at NVE har utviklet meget

detaljerte hydrauliske modeller av denne strekningen av Glomma og har mulighet til å teste hvordan oversvømmelsen langs Glomma og rundt Storsjøen vil utarte seg i fremtidige skadeflommer.

Dessuten viser det seg at kapasiteten til dagens flomluker i Funnefoss kraftverk neppe er store nok til å følge kurve 5 under flomforhold større enn 2500 m³/s. Vannstanden vil stige over kurve 5 selv om kraftverket går for fullt og alle luker er åpne. Kommunen mener derfor at det er sannsynlig at Funnefoss kraftverk vil forårsake oppstuvning under fremtidige skadeflommer utover naturlig vannstand inntil det er foretatt en utbygging.

Dessuten finnes det klare indikasjoner på at sedimenttransport og stabilitet i elvebreddene langs Glomma, Oppstadåa og Vesleåa også har blitt endret etter at kraftverket kom i drift.

Kommunen ber NVE om å bruke året som kommer, frem til vilkårene kan endres i mars 2023, til en grundig utredning av hvordan Funnefoss kraftverk best kan driftes både under normale vannstandsforhold og flomforhold for å unngå negative påvirkninger oppstrøms. Dagens teknologi tillater modellering med svært høy nøyaktighet av en rekke ulike vannstandsvariasjoner og flomsituasjoner. Dette gir alle parter en utmerket mulighet til å optimalisere driften av Funnefoss kraftverk og andre kraftverk langs Glomma gjennom datasimuleringer av ulike flomsituasjoner.

Kommunen ber dermed NVE om å åpne for revisjon av vilkårene i ovennevnte konsesjon, og igangsette studier som kan belyse problematikken både når det gjelder flomskader og erosjon av elvebredder.

Som underlag for videre diskusjon, vedlegges et fagnotat fra 2021 bestilt av Odal Flomsikringslag.

Skarnes, 06.04.2022

Anita Orlund
Kommunedirektør